

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Адреса за телеграме:
 „СТРАЖА“ — БЕОГРАД
 Преплата за Србију
 на пошти:
 на годину дин. 12.—
 шест месеци : 6.—
 три месеца : 3.—
 један месец : 1.—
 Преплата за иностранство
 [] на пошти:
 на годину дин. 30.—
 шест месеци : 15.—
 три месеца : 7.50

ЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Изази сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПARIJE 1092

Борбе око Пшемисла

Пронао покушај

ПЕТРОГРАД 8. дец.

Један велики део гарнизона из Пшемисла покушао је да се пробије управцу Бирче.

Покушај је осујећен и наше се трупе боре под повољним условима.

Какви су?

Аустријски експлозивни метци

У једном свом писму из Ваљева штампаном у лозанском листу, доказује професор Рајс на основу онога што је својим очима гледао по српским болницама, да Аустријанци против Срба употребљавају експлозивне пушчане метке, који су по свом дејству далеко гори од метка дум-ду. Аустријанци се изговарају да су им то метци за обучавање војника, јер при својој експлозији развијају дим, те тако омогућавају контролу погодака. Али су заробљеници аустријски уверавали да ти метци пре рата никако нису долазили у употребу. По њиховом исказу ти се метци у пакетима по 10 комада деле стрелцима и подофицирима. У осталом, у главном ступу у Ваљеву има чак и неколико митраљеза, који се пуне таквим метцима. Изгледа да сви пукови немају такве метке, али је то доказано за 78, 96 и 28 пеш. пук. Ти метци носе на својим чаурама аустр. двоглавог орла и пореклом су из држ. фабрике у Велерсдорфу.

У једном свом писму из Ваљева штампаном у лозанском листу, доказује професор Рајс на основу онога што је својим очима гледао по српским болницама, да Аустријанци против Срба употребљавају експлозивне пушчане метке, који су по свом дејству далеко гори од метка дум-ду. Аустријанци се изговарају да су им то метци за обучавање војника, јер при својој експлозији развијају дим, те тако омогућавају контролу погодака. Али су заробљеници аустријски уверавали да ти метци пре рата никако нису долазили у употребу. По њиховом исказу ти се метци у пакетима по 10 комада деле стрелцима и подофицирима. У осталом, у главном ступу у Ваљеву има чак и неколико митраљеза, који се пуне таквим метцима. Изгледа да сви пукови немају такве метке, али је то доказано за 78, 96 и 28 пеш. пук. Ти метци носе на својим чаурама аустр. двоглавог орла и пореклом су из држ. фабрике у Велерсдорфу.

Човечност и доброта срца нису на свом месту према таквом становништву. оне су чак од штете, јер би такви обзир, који су понекад могућни у ратним временима, излагали опасностима наше сопствене трупе.

Стога наређујем да се за све време трајања војничких операција према свима показује највећа строгост, највећа окротошћ и највеће неповерење.

Пре свега не трпим да се неформисана а наоружана лица заробљавају било да са сусретну у групама или појединачно: њих свакако треба погубити. (Аустријанци добро знају да српски војници трезвено позива, који одговарају нашем ландшарму носе своје грађанско сељачко одело).

Ко би у таквим случајевима показивао благост, искусиће најоштрају казну. По том долзе упуства за окупацију вароша и села. из којих допис-

ник вади поједине маркантне је одседбе, као да се у села упада с ножем на пушци и на готове и да се сместа узме неколико таоца из редова свештеника, учитеља и богатих прваци, које ће трупе

дације повести собом За сељаке који се не би затекли код својих кућа ваља се извести код оних који су заостали и ако не би хтели дати тражена, обавештења, обесити их. Више од три лица не смеју се појављивати у селу у групама, а при сутону не сме нико изаћи из куће, Куће морају до одређенога часа бити осветљене.

Официри и војници морају строго пазити на сваког становника и не смеју му допуштити да држи руке у џеповима, јер у њему има извесно скривена оружја.

Сваког становника сеоског који би се затекао изван села, а нарочито по шумама, ваља сматрати као четника који је негде склонио своје оружје, а ми немамо времена да га трезим. При најмањој сумњи такве људе ваља просто побити.

СКИЦЕ

— Како се зове? —

За време док су Аустријанци као скакавци и гусенице пошли на наш лепи Београд, један господин, који је узео на себе да игра улогу помирљивости, да буде као посредник између двеју страна почео је да ређа благодети које ћемо добити из руку Аустријанаца, те престаће бомбардовање, добићемо воду, светлост и т. д.

Сав његов говор праћен је речима: „Како се зове?“

Мој сусед, умировљени професор, шапуће ми на ухо: „избројао сам, сто пута је казао „како се зове?“

„Сто и један пут,“ одговорио је.

Пратплата на „Стражу“ стаје један динар месечно.

„Монитор Самош“

Наш извештај из Ниша

Један заробљени аустријски марински официр изјавио је, да је приликом свога преласка на наше земљиште преко моста код саве видео како је аустријски монитор „Самош“ експлодирао, кад је наишао на мину више савског моста.

Писмо из канала

Каналација

Обишао сам вам писати писма из „стана“ у којима сам становао за време аустријске окупације у Београду. Ти „станови“ нису били баш тако добри али истина нису ме ништа ни коштали. А што се тиче хигијенских услова, то најбоље знају да кажу груди и глава. Па ипак морам признати да су ми били верни савезници, нисам никад поумњао у њихову верност.

Али канал! Какав ли је то сила? упатаћете се. Одличан и најпространији! Уђе се негде тамо код Електричне фабрике а изиђе се на Теразије. Дугачак да га

Бог поживи имало је места и за „корзо“. Понео сам два ћебета једно за простирку а друго за покривање. Једно мало фенерче било ми је десна рука једно што ми је осветљавало тако „просторан“ стан а друго с тога што ме је до некле „загревало“.

Силан страх од Аустријских варвара, који нам је престано био у памети, зајвао нам је велику врућину па нисмо толико ни марили за топлотом. Главна је ствар била сакрити се и од свакога крити своје место становања, јер у Аустрији се сматра да сваки човек представља два шпијуна. Управо ја не знам како се сматра али, да ја сматрам и ценим, да у Аустрији сваки човек представља два шпијуна то је тачно.

Помишљао сам и на то ако се нешто Аустријанци се-

те па гурну, са оним њиховим перјанцима, у канал?

Али сам био при том увећан да неће смети да улазе у канал због бомби пошто се она ужасно плаше од бомби и комита. И на тај психолошки моменат заснивао сам своју одлучност. И да видите нисам се преварио.

Говорили су ми да су Аустријанци фини и интелигентни људи ама, ја сам баш због те њихове интелигенције и финоће, спремио себи благовремено одступницу у канал. Помишљао сам у себи: боље је да се ја поплаћим у реду, док ме непријатељ не узнемирава него да га чекам па да после заглавим у неку мајорску шатронцу. А после тога у овој општој бежавији дозвољено је да се то учи и из „стратегских“ разлога, јер канализација је била најсигурнија неутрална зона, Истина осећао се силан

Ухваћен разговор

— Извештај из Ниша —

Ниш 8 дец.
Приликом нашег наступања ка Београду ухватили смо ове разговоре на непријатељској телефонској станици у Кијеву:

1) Наређује се команданту 8 корпуса да предузме напад. Командант одговара да су његове трупе противне наступању и да са себе скида сваку одговорност.

2) Наређује се трупама да баце све у Саву, што се при одступању не може спасти. 3) Између штаба 3 дивизије 17 корпуса и бригаде чује се свађа и препирка око одступања и извештају да су многи официри рањени.

4) Један командант извештава да је два српска напада одбио, али да српске трупе у мањинама надиру на коти 324 (Торлак). Одговорено му је да ће му се хитно послати у дојмање 4 и 17 пук.

На Висли

— Званичан извештај —

Петроград, 8 децембра.
На десној обали Висле, код Добрзина непријатељ је одбјен артиљерском в тром и принуђен да нагло напусти острво у Висли, које је био заузео и да дигне мостове.

Борбе на Бзури почињу да се развијају. Извршили смо неколико напада против Немца у том пределу.

Службене лажи

Члци „Френден Блат“ службени орган аустро-угарске владе доноси интервју бившег арстро-угарског посланика у српском двору на између осталог вели и ово:

„Што се тиче борбе у Србији, мора се признати, да су оне чете које се боре са нашим четама по свом квалитету худ и камо над ашују наше трупе, Али исто тако, мора се признати рад нашег фелдцајг-мајстера Поћорек, и та војном силом која му је стајала на расположењу и постигао овај успех. Заузеће Београда је природна последица јужних и југоисточних операција, па је због тога од особитог значаја, с тога ће ускоро и остало српско бити испражњено.“

Кад је од особитог значаја заузеће Београда, зашто сте га напустили? И шта ће тек с њихове олужбене новине донети, кад су овако силне батине добили. И то је сигурно природна последица. Или су те батине биле од особитог значаја.

срад, но све се то губило при помисли да ме Аустријанци не грабну. Па и сам Бојам је ишао на руку. Јер од некуда падала јака јакоја, што би било испирање карала. Ко зна где ба ја заглавио канал; но пошто сам „јака“ грађа, човек од 54 киле, то би „маршрута“ била по прилично велика. Ипак — пре бих допуштао да ме удави кишница него да ме аустријски жандар испитује: „Ти си Петров дрлавац, гладнице Српске, разбојници и т. д. Кад бих анго да ме одмах убили па и да ме помози али они су гори него швапски инквизитори! Премисљајући тако, убијам досаду која нас је окупила. Таман сам се сагнуо да нешто прибележим што сам јуче видео, кад наједанпут зануше се кораши из далека. Шта је сад? помислих у себи. Да ли је то сан или

јава? Ко то може бити? Ноге ми почеше да кнецају, срце убрза свој ход а пред очима ми се указују разне слике и контуре. Не, не! То је немогуће, Зар Аустријанци да уђу ноћу у канал? Збуви ги Боже молим ти се. поче ја да богорадим, као оно што наши Македонци говораху под Турцама. И ако је било наређено да се оружје преда ја сам задржао две бомбе, једну сам закрпао у земљу а другу сам стално носио уза се. Зате, све због тога што су Аустријанци фини људи. Бомбом да рукујем хвала Богу знао сам одлично јер сам читав век провео у „гњезду бомбашком“ За сваку сигурност одмах сам одшрафио оно капче и држао бомбу „на готовс“, само је требало да треснем чекињем по оној каписли и ствар би била готова. Али, видевши да се свет-

У Галицији

— Наш извештај —

Петроград, 8 децемера.
У Источној Галицији на левој обали Дунајеца, ноћу између 4 и 5 децембра заробили смо 1000 војника који припадају немачкој дивизији, која се бори у овом пределу.

Са мора

— Бомбардовање енглеских вароши —

Адмиралитет јавља да су немачки бродови бомбардовали енглеску обалу и три отворена пристаништа Скарборух, Хартпол и Јорк.

Чим је јављено за присутност непријатељских лађа, одмах је једна енглеска ескадра отпловила и гокушала да им спречи повратак, али се немачке лађе повукоше што су брже могле, у чему им је помогла и густа магла.

— У турским водама —

Једна руска ратна лађа задржана је код Керасунда у турским водама, брод „Дринита“ који припада немачкој линији „Леванти“. Тај брод је пловио са угашеним сигналим. Пошто је утврђено коме прападе, са руског брода је наређено да сви путници са параброда сађу. Само су се два турска официра и 12 војника покорила. Тада је са руског брода отворена артиљериска ватра на немачки параброд, на коме су се појавили метци, ракетле и пожар који је изазвала експлозија казана.

— Пропаст „Бетанен-а“ —

Аустријски брод „Бетанн“, који служи за обуку морских официра, наишао је на мину у Јадранском Мору и сви који су били на броду погинули су.

Дарданеле

— Бројно стање француско енглеске ескадре —

Извештаји из Атине гласе да се француско-енглеска ес-

кадра, која блокира Дарданеле састоји из 6 дреднота 4 енглеске и 2 француске, 4 енглеске и 3 француске крстарице, 2 француске лађе које полажу mine, 8 енглеских контраторпиљера, француски торпиљера и подводних лађа и многобројних транспортних лађа. Ескадром командује адмирал Компаге.

Свете жртве

— За срећу и величину своје отаџбине положили су своје животе —

Тодор, — Тоша Франтловић, пешад. мајор, команд. батаљона, јуначки погинуо 25 новембра.

Светозар С. Костић, пешад. мајор, командант батаљона.

Бранко — Брана Атанасковић, резервни арт. поруч. (студент Лованског Универзитета).

Љубомир Н. Најдановић, пешад. капетан, командант батаљона.

Вока Г. Јевановић, резервни поднаредник, сив старог београдског хотелијера Гавре Јовановића, погинуо у последњим борбама са непријатељем бранећи своју отаџбину.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Београдска пошта

Јуче је први пут почела да ради Београдска Пошта. Сна писма и пошта која је, пред улазак непријатељске војске, стагле у Београд јуче је раздјела својим адресантима. Дакле пошта за Београд почела је свој рад. А за дан два биће успостављен саобраћај за унутрашњост.

„Руски Цар“

Ресторација и пивница „Руски Цар“ отворена је и ако је ово отворање скопчаво неколико годинама, Г. Влајко Радовић постао се за добро пиће, јело и услугу те ће публика као и пре бити увек добро услужена.

Наталија и Жавојин Будимировић, члан Управља Београда, извештавају пријатеље и познанике, да је њихово једино дете

Даринка — Бела

Ученица II разреда Женске Гимназије

преминула 16. новембра у Нишу од несретне болести шарлаха. Тело покојнице погребено је у нишком гробљу.

Децембра 1914. год. Београд.

Шлеског угља

првог кв. лигета динара 7.50 сто килограма без

подвова. Може се добити на стоваришту Српске Банке. Стовариште је на Сави (Вара Венеција) Новац се полаже код Српске Банке преко пута Гвожђарске радње Ранка Гођевца на Сави.

1—10

ја сам већ трећи дан становник канала!

— Па свеједно му је то; У главном ми смо сад једномишљеници и шлаф колеге, а при том зашрафих бомбу и спустих је на своје место.

Мој „шлаф колега“ видевши да ја нешто пекљам по рукама рече:

— Је л' ти то ракија? пита ме је.

Цвеће за аустријанце, рекох му.

— Како цвеће бога ти?

— Ето па види, рекох му показујући бомбу.

— Шта ми и ја две такве зрачнице спремио сам их за дочек Шваба!

— Ала се свакуишемо брзо и храбро.

— Добро је Оцаковићу, не дај Боже горе а овако се још може.

Тако смо нас двоје провели овде једну ноћ, оно у алау је увек ноћ само по са-

ту знамо кад је дан и онда излазимо из јазбина. Како ми рече он је 4 дана и 4 ноћи ту пробавио и бога ми сачувао се. Зло да не беше каналације: 3* то једно громко: „Живео канал“ „Живео улаак код Електричне фабрике“.

У Женеви у Швајцарској установљена је међународна информационо агенција за ратне заробљенике и интервирани лица. Адреса је ове агенције: Agence internationale de renseignements pour les prisonniers de guerre et les inter-nés. Genève. (Suisse). На основу тач 4 чл. 11 опште поштанске конвенције, кореспонденција заробљеника или интервираних лица предата пошти непосредно или преко извештајних бироа, ослобођена су плаћања поштанских такса.